



STORTINGET

Representantforslag 124 S

(2017–2018)

fra stortingsrepresentantene Jorunn Gleditsch Lossius, Geir Jørgen Bekkevold,
Knut Arild Hareide og Hans Fredrik Grøvan

Dokument 8:124 S (2017–2018)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jorunn Gleditsch Lossius, Geir Jørgen Bekkevold, Knut Arild Hareide og Hans Fredrik Grøvan om at det skal være pålagt at nettbrett/PC eller lignende enheter som er tilgjengelig for barn i barnehagen og i småskolen, skal benytte filter som hindrer elever tilgang til alvorlig skadelig innhold på nett

Til Stortinget

Bakgrunn

Norge er et av landene i verden med størst tilgang på teknologi, både i jobbsammenheng og privat, og en svært høy andel barn og unge har tilgang til smarttelefon og/eller nettbrett. I takt med teknologiutviklingen øker barns tilgang til internett tilsvarende, og med det muligheten for at barn og unge eksponeres for skadelig innhold på nett, som bilder og videoer av barnemishandling, krig, terror, tortur mm.

Lov om beskyttelse av mindreårige mot skadelige bildeprogram mv. har som formål å beskytte mindreårige mot skadelig påvirkning fra levende bilder. Lovens § 2, 1. ledd bokstav i definerer «alvorlig skadelig innhold» som

«skildringer i bildeprogram som kan virke sterkt følelsesmessig opprivende eller sterkt kognitivt forstyrrende for mindreåriges velbefinnende, særlig nærgående skildringer av kjønnslig aktivitet, grov vold og annen svært forstyrrende eller skremmende tematikk.»

Utgangspunktet for loven er at alle filmer og programmer skal ha aldersgrenser, men den har begrenset virkeområde. Innhold på nettet reguleres ikke av loven.

Ifølge Medietilsynet sin Barn og Medier-undersøkelse fra 2016 svarer 8 pst. av barn og unge mellom 13 og 16 år at de ser på porno én eller flere ganger om dagen, mens 11 pst. gjør det én eller flere ganger i uken. I en studie gjennomført i fem ulike europeiske land, herunder Bulgaria, Kypros, England, Italia og Norge, blant ungdommer i alderen 14 til 17 år, kommer det frem at gutters bruk av porno har en klar sammenheng med sexistiske holdninger til kvinner. Studien viser at det i det norske utvalget er stor forskjell på gutter og jenter med tanke på hvor stor grad man ser på porno, da 6 pst. av jentene sa at de ser regelmessig på porno på nettet, mens 48 pst. av guttene sa at de ser på det regelmessig. I tillegg fant man en sammenheng mellom porno på den ene siden og seksuell tvang og misbruk på den andre. Det er tidligere hevdet at porno kan være en god måte å lære om sex på, men dette understøttes ikke i nevnte studie da forskerne kom frem til at porno har resultert i at gutter bruker press og tvang overfor sin partner.

Studien påpeker at siden porno er blitt normalisert, vil det ikke gi noen effekt å prøve å hindre tenåringer i å se porno, og at man da heller bør styrke seksualundervisningen. Forslagsstillerne er enige i at seksualundervisning er svært viktig for å sikre at ungdommer får et sunt forhold til sin egen kropp samt sine egne og andres grenser. God undervisning vil kunne bidra til å forebygge de negative holdningene som fremkommer ved bruk av porno. I et uhyttelig søk på lovdata.no ble «porno» nevnt i voldtektssaker i tingretten i perioden fra 2009 til 2011 om lag i 9,1 pst. av tilfellene, mens det i perioden fra 2015 til 2017 økte til 21,4 pst. Forslagsstillerne er av den oppfatning at det bør innføres ulike tiltak overfor ulike aldersgrupper, og viser til at representanter fra Kristelig Folkeparti tidligere har fremmet forslag om å innføre ulike tiltak for å beskytte barn mot porno, herunder at leverandører skal tilby foreldre filter

som blokkerer skadelig innhold for barn m.m., jf. Dokument 8:74 S (2016–2017) og Innst. 433 S (2016–2017). Av alle forslag som ble fremmet, var det kun forslag om å sette ned et utvalg som har som formål å legge frem nye tiltak som i større grad beskytter barn mot pornografi og økt seksualisering, som fikk flertall på Stortinget. Forslagsstillerne viser til at stortingsrepresentant Kjell Inggolf Ropstad den 20. desember 2017 stilte spørsmål til daværende justis- og beredskapsminister Per-Willy Amundsen om når utvalget skal settes ned, og når utvalget skal levere sin rapport. Statsråden svarte følgende den 4. januar 2018:

«Tiltak som skal beskytte barn mot potensielt skadelig innhold på internett krever en helhetlig tilnærming. Arbeidet med å nedsette det tverrfaglige utvalget som Stortinget har vedtatt (anmodningsvedtak nr. 892), må derfor forankres i flere departementer. Pornografi er tilgjengelig gjennom ulike medieplattformer og Kulturdepartementet har derfor en sentral rolle i arbeidet. Justis- og beredskapsdepartementet og Kulturdepartementet samarbeider om å avklare innretningen på arbeidet til utvalget. Det skal avholdes et møte mellom de to departementene i uke 2 i 2018 for å forankre det videre arbeidet med oppfølgingen av anmodningsvedtaket. Et slikt utvalg vil etter min mening også kunne bidra i det pågående, tverr-departementale arbeidet med å følge opp Prop. 12 S (2016-2017) Opptrappingsplan mot vold og overgrep (2017-2021) samt utvikling av en strategi for å forebygge og bekjempe internettrelaterte overgrep.»

Forslagsstillerne mener det haster å få på plass utvalget, og ser frem til hvordan man i større grad kan beskytte barn mot pornografisk innhold på internett. Utvalget bør blant annet vurdere om det skal etableres en nasjonal tjeneste for filtrering og analyse av internetttilgang på nettbrett/PC eller lignende enheter i barnehagen og grunnskolen, som kan sikre bedre personvern for brukerne ved å strukturere sletting av logger og sikre anonymisering av barnas nettbrett, et tilbud som det per i dag er opp til hver enkelt kommune å etablere.

Mange barn får tilgang til nettbrett/PC eller lignende enheter i barnehagen eller skolen. Forslagsstillerne er av den oppfatning at IKT kan bidra til god læring, samt at det kan bidra til større samfunnsdeltakelse. Samtidig forplikter bruk av IKT i barnehagen/skolen oss til å arbeide aktivt for å skape trygghet og beskytte barna. Nettbrett uten filter som deles ut i småskolen eller gjøres tilgjengelig for barna i barnehagen, kan medføre

at svært små barn får tilgang til skadelig innhold. Forslagsstillerne mener det derfor bør innføres krav om at nettbrett/PC eller lignende enheter skal benytte filter som skjuler skadelig innhold for barn. Til sammenligning kan ikke skolen vise filmer som har en aldersgrense som er høyere enn elevenes alder. I dag er det slik at barn som har foresatte som har valgt å installere/benytte filter på nettverk i hjemmet som skal beskytte mot skadelig innhold på nett, kan få tilgang til alvorlig skadelig innhold fra nettbrett/PC eller lignende enheter den tiden de er i barnehagen eller skolen. Mange foresatte reagerer på at barna deres får tilgang til nettbrett uten at filter som skal skjule skadelig innhold, er benyttet. Det er etter forlagsstillerne mening uholdbart at barns første møte med grov vold, terror og pornografi kan forekomme i forbindelse med materiell som de har fått utdelt eller fått tilgang til i barnehagen/skolen.

I debatten knyttet til filter har mange uttrykt støtte til målsettingen om å beskytte barn fra prematur seksualisering, samtidig som det har blitt pekt på at pornofilter kan være en falsk trygghet og stride mot hensynet til personvern, samt at det har vært en generell skepsis mot å regulere internett av hensyn til ytringsfriheten, selv om Grunnloven § 100 fjerde ledd påpeker at sensur kan forekomme om det er for å beskytte barn. Forslagsstillerne mener dette kan være en sunn skepsis, men mener at diskusjonen rundt filter på nettbrett/PC eller lignende enheter i skolen/barnehagen er av en annen karakter, da det er skolen/barnehagen som gir tilgang til enheten. Forslagsstillerne mener selvfølgelig at et filter ikke vil løse alle utfordringer knyttet til skadelig innhold på nettet, men mener at dette er ett av flere viktige tiltak for å beskytte de aller minste barna. Et filter vil aldri kunne erstatte undervisning og samtaler knyttet til kropp og egne og andres grenser, men det kan være et viktig supplement for å beskytte de små barna.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen sikre at nettbrett/PC eller lignende enheter som deles ut / er tilgjengelige for barn i barnehagen eller småskolen, skal benytte filter som skjuler alvorlig skadelig innhold.

31. januar 2018

Jorunn Gleditsch Lossius

Knut Arild Hareide

Geir Jørgen Bekkevold

Hans Fredrik Grøvan